וקמיבעיא ליה סלכה כר"ג · דתמר במתניתין (ג) מי שיצא חוץ לתחום שתי אמות יכנס · **דיקא נמי** · דבדלא מלו גברי הוה : **דאמר ליה** . רב נחמן "עשה לו מחיצה של בני אדם ויכנס" אמר ליה למימר יכנס אלא הכי קאמר יעשה המחיצה [עד] שהתיס ואחר כך יכנס הוא מעצמו בלא מחיצה : **נפל דופנה** · של סוכה : **ולא יזקוף אם המטה** · שיש לו בסוכה כעגל הפרלה ואע"ג דלא מיחזי ככיון דדומה כמתכוין לפטות לו מקום הסוכה לפי' הכי אסור ואסה להגיר דשרי לעשות מחיצה של בני אדם בשבת : **כדי שיאכל וישתה ויצן** · מיקר מטתה של סוכה בג' דבריס הללו : **ויזקוף אם המטה כו'** · אלמא שרי ופרכינן קשיין אהדדי : **ואם נפו אין פוקקין בו** · דדמי לבוה שמוסיף על סתימת הבית ואף על פי שערלי הוא שהרי יחזור ויפתחנו : **ואם אתמר עליה** · דאמר רבנן לא שרו אלא להוסיף כגון פקק חלון דתוספת בעלמא הוא, ובריתא שרי למיעבד דופן לכתחילה : **ר' מאיר פוסל** · מפרש במסכת סוכה [דף כח.] שמא תברח : **דלמא מידי קא עביד** · דכיון דלא מתקן לסוכה אע"ג דעביד אהל, שרי דקסבר עושין אהל ערלי והואיל דלא מתקן סוכה היא אלא אהל ערלי ושרי, ואכתי מוכח היכא למיפרך עליה דהא "כדי שיאכל וישתה ויצן" קאמר אלמא לתקנה לסוכה קאתי הא פרכינן עליה פירכי מוכח עד דמפקינן ליה ממעמא : **מיתור דשמעת ליה לרבי מאיר** · דפסיל : **בשמש** · משום שמא תברח: **פדס** · שיש בו דעת לעמוד לו כלים שאין זזין ממקומן מי שמעת ליה והאי תנא אדם וכלים הוא דקתני עושה את חבירו דופן ויזקוף את המטה : **ומו** · נמי דלא מתקן לה לסוכה: **ר' מאיר** · דמוקמת להא דשריא אליביה ומשום דלא הוי תיקון מחילה ואהל דלא הכשר מחילה: **אליבא דמאן** · דשרי ר' מאיר לא קאמר כר"ש דביה ולא כרבנן דהא פקק החלון אין בו מעות סוכה ולא שרו רבנן אלא להוסיף : **אלא פה ופה רבנן** · והא דקתני נפל דופנה לא יעמיד בה כו' : **בדופן שלישית** · דבשתי דפנות אין קרוי אהל וכי עביד בה דופן שלישית משוי ליה אהל ומודו רבנן דאין עושין אהל ערלי בתחילה והא דתני מותר בדופן רביעית דבלתו הכי הוי אהל והאי חוסכתא בעלמא הוא ורבנן לטעמייהו דאמרי מוסיפין אהל בשבת : **דיקא נמי** · דהא דקתני אסור בדופן שלישית קאי : **דקתני נפל דופנה** · דמשמע דופן שהיא מותרת בה, ורביעית לא הויא תיקון סוכה דתנן (סוכה ד' ב') ואין לה שלש דפנות פסולה הא בג' כשירה : אלא

אן אין הלכה כר"ג אן דילמא בדלא מלו גברי עסקינן וקא מבעיא ליה הלכה כרבי אליעזר או אין הלכה כר"א, **פשיטא בדלא מלו גברי עסקינן דאי סלקא דעתך בדמלו גברי עסקינן מאי תיבעי ליה האמר רב "הלכה כר"ג בדיה וסדר וספינה" אלא** ודאי **בדלא מלו גברי עסקינן ודר' אליעזר קמיבעיא ליה, דיקא נמי דקאמר ליה "יכנס מאי יכנס לאו בלא מחיצה, איתיביה ר"נ בר יצחק לרבא נפל דופנה לא יעמיד בה אדם בהמה וכלים ולא יזקוף את המטה לפרוס עליה סדין לפי שאין עושין אהל ערלי בתחילה ביו"ט ואין צריך לומר בשבת א"ל את אמרת לי מהא ואנא אמינא לך מהא יעשה אדם את חבירו דופן כדי שיאכל וישתה וישן, ויזקוף את המטה ויפרוס עליה סדין כדי שלא תפול חמה על המת ועל האוכלין קשיין אהדדי קהא ר"א הא רבנן דתנן פקק החלון ר"א אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו והא איתמר עלה *אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל ערלי בתחילה ביום טוב וא"צ לומר בשבת, לא נחלקו אלא להוסיף שר' אליעזר אומר אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומר בשבת וחכמים אומרים מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום טוב, אלא ל"ק הא כרבי מאיר הא כרבי יהודה דתניא *עשאה לבהמה דופן לסוכה רבי מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר רבי מאיר דהא פסיל הכם אלמא לא מחיצה היא הבא שרי דלאו מידי קא עביד ורבי יהודה דקא מכשיר הכם אלמא מחיצה היא הבא אסרו תיסברא אימר דשמעת ליה לרבי מאיר בהמה, אדם וכלים מי שמעת ליה, ותו רבי מאיר אליבא דמאן אי אליבא דרבי אליעזר להוסיף נמי אסר אלא אליבא דרבנן, אימר דאמרי רבנן להוסיף, לכתחילה מי אמור אלא הא והא רבנן ובלים אכלים ל"ה הא בדופן שלישית הא בדופן רביעית דיקא נמי דקתני נפל דופנה שמע מינה אלא**

אן דילמא בדמלו גברי עסקינן · והשתא אפי' לר' אין הלכה כרבי אליעזר יכנס וא"ת כיון דאמרי רבנן אפי' אמה אחת לא יכנס אע"פ שד' אמות שלו מובלעות בתוך התחום ראשון ה"נ כי מלו גברי מחיצות ומגיעות תוך התחום לא יכנס ויש לומר דלא דמי דהכא כשתסלק מחילה דגברי וכבר יצא ע"י מחילה מתרבע אמות שנתנו לו חכמים (ב) ומעתה היה ליתן לו תרבע אמות אחרות וכיון שהוא בתחום ראשון לא ניתן לו ד' אמות אחרות אלא חוזר לתחומו הראשון אבל בהבלעת ד' אמות שלא הפסיד בכניסתו ד' אמות לא יכנס : **דאי** בדמלו מאי תבעי ליה · ואף על גב דרבי מאיר פוסל לקמן בהמה לדופן סוכה פשיטא ליה דהלכה כרבי יהודה אבל אין לפרש דבאדם אפי' רבי מאיר מודה דלא שייך ביה שמא יברח דלא הייט טעמא דר' מאיר כדמסיק פרק היסן (סוכה ד' כו·) והא דפריך לקמן אדם וכלים מי שמעינן ליה הייט למאן דמפרש בסוכה דטעמא דרבי מאיר חיישינן שמא תברח : **כדי** שלא תפול חמה על המת · והא דאמרינן בפרק כירה (שבת ד' מג·) אין עושין מחילה למת בשביל מת הא דשרי הכא הייט כדמפרש התם באין בני אדם ויושבין בצדו וס' ור"י מפ' דהכא הוי שפיר בשביל מי שאם יסריח המת יצטרכו לצאת מן הסוכה : **פקק** החלון בפ' כל הכלים (שבת דף קכה:) פ"ה דהאי חלון הוי למעלה בגג אבל מן הצד לא שייך איסור אהל והביא ראיה מפ' כל גגות (לקמן ד' לד·) גבי רב ושמואל דהוו יתבי בההוא חצר נפל גודא(ג) ביני וביני אמר שמואל עגודו ליה גלימא אהדריה רב לאפיה ופריך לשמואל למה לי למעבד הכי והאמר זה מעכשו עד עיקר מחילה כו' ומשני דשמואל עביד לגניעות בעלמא משמע שאם היה שמואל אוסר לטלטל כרב לא הוה קשה מידי דהיכי שרי למיעבד הכי אלמא לא תשיב אהל בדפנות מן הצד והא דקפיד רב לא לעשיית מחיצות אלא משום דקסבר אסור לטלטל הסדין בסוכה ובפ"ק דסוכה (ד' מז:) גבי עובדא דשכחו ולא הביאו ס"ת מערב שבת למחר פרסו סדינין על גבי עמודין והביאו ס"ת וקראו בו ופריך לכתחילה ומי שרי והאמר מר הכל מודים שאין עושין אהל ערלי בתחילה בשבת דש"י ל"ג אלא פרסו סלקא דעתך פירוש אין הביאו דרך רשות הרבים ומשני אלא שמלאו סדינין פרוסין ואין נראה למחוק הספרים ועוד מאי קשיא ליה אין הביאוס דלמא הביאוס דרך מלבושים ועוד דבשמעתין מוכח דמן הצד שייך עשיית אהל דאעשיית דופן מייתי ליה ועוד דלשון חלון שייך בסוכה וכגג קרי ליה תרוכה כדתנן (ביצה דף לה:) משילין פירות דרך התרוכה ונראה לר"ת דמן הצד שייך עשיית אהל והיכא שהמחילה מועלת להתיר תשוב עשיית אהל בתחלה ההיא דפרסו סדינין ולרב דאסר לטלטל בכל גגות שייך עשיית אהל לכתחילה ואעשיית מחיצות קפיד והוי כדופן ג' של סוכה דתשבינן ליה הכא אהל לשמואל דשרי לטלטל לא תשיב אלא תוספת אהל כמו דופן רביעית של סוכה דתשיב ליה תוספת משום דבלתו הכי מישתרי ואי הוה אסיר שמואל כל שכן דהוה פריך ליה היכי שרי למיעבד הכי ומאן דשרי תוספת אהל למעלה נמי שרי כדמוכח בהמוצא תפילין (לקמן דף קכ·) גבי הני דיכרי דביממא בעו טולה ובגיליא בעו אוירא ובפ' היסן (סוכה דף מז:) גבי ר"א שבבת בסוכתו של ר' יוחנן : **רבי** מאיר דקפסיל הכם אלמא לאו מחילה היא · השתא בעי למימר דאיירי בדופן שלישית אפ"ה לא תשיב אלא תוספת בעלמא לר"מ דקפסיל וקשה הא קתני בהדיא הכם כדי שישתה ויאכל וישן ובקונטרס פי' דהוה מלי למפרך אלא בלתו הכי פריך שפיר אך מ"מ קשה דמאי פריך בסמוך אימר דאמור רבנן להוסיף לכתחילה מי אמור הא אמר דלר"מ דקפסיל לא תשיב אלא תוספת בעלמא ע"כ יש לומר דהייט ודאי דפריך מדקאמר כדי שיאכל וישתה וישן אלמא מיתכשר סוכה בהכי דעיקר מצות סוכה בג' דברים הללו ואם כן הכי עשיית אהל לכתחילה הוא אך קשה להשר מקולי דהשתא כי משני הא ר"מ הא ר' יהודה לא תירץ כלום אמעשה דנחמיה וגרלה לפרש דה"פ כיון דפוסל ר"מ לז' ימי סוכה שאינה יכולה לעמוד שם כל ז' גבי נחמיה שרי לכתחילה אע"ג דמהני לא תשיב אלא תוספת בעלמא כיון שאותה מחילה אינה ראויה לז' וכן הא דקתני כדי שיאכל וישתה וישן שרי דליכא למיחש שמא תברח לפי שעה ובתר הכי פריך אימר דאמור רבנן להוסיף לכתחילה מי אמור דכיון דמהני אפי' לשעה תשיב עשיית אהל לכתחילה כמו פקק החלון : כל

מתנות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וקמבעיא ליה וכו' דאמר במתני'. נ"ב לקמן דף נב ע"ב: (ב) תוס' ד"ה אלא דילמא וכו' מחמים מעמה סיס ראוי ליתן לו : (ג) ר"ה פקק וכו' דיכיני ביני אמר לה שמואל שקילו גלימא גנידו ביה אהדדי רב :

רבינו חננאל

בשבת היוא מחיצה . רב נחמן כשמעתיה . ואסיקנא לעולם משיפא ליה לרב חסדא דהלכתא כר"ג דשרי להלך בכולה ולא בעיא אלא הכא דלא מלי גברא עד התחום וא"ל רב נחמן זיל עביד ליה מחיצה של בני אדם ויהלך נחמיה עד שיגיע בב' אמות קרוב לתחומו ויכנס אלו ב' אמות בלא מחיצה כר' אליעזר דאמר מי שיצא חוץ לתחום ב' אמות יכנס . ג' לא יכנס . ומותבינן עליה מהא דתניא נפלה דופנה לא יעמיד בה לא אדם ולא בהמה ולא כלים כו' הנה איקשינן מחיצה מבני אדם בתחלה ביו"ט ק"ו בשבת א"ל אינו התניא עושה אדם את (חביתו) [חביתו] דופן כר שיאכל וישתה וישן (ואכוף) [ויזקוף] המטה ויפרוש עליה סדין כדי שלא תפול חמה על המת ועל האוכלין ואמרינן אי הכי קשיין אהדדי . ואתינן לפרוקי הא ר' אליעזר הא רבנן ונדחה הדין פירוקא . ואסיקנא הא דתניא עושה אדם את (חביתו) [חביתו] דופן ר' מאיר היא (דתנן) [דתניא] עשאה לבהמה דופן לסוכה ר' מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר ר' מאיר דפסיל התם ואמר לאו מחיצה הוא קא שרי הכא דלא עביד ולא כלום . לר' יהודה דמכשיר התם אלמא מחיצה היא (הכא דקתני) [קתני הכא] לא יעמיד בה אדם דמחיצה היא דעביד ואסירי ואקשינן ותסברא דלר"מ ולר' יהודה נינהו אימור דשמעת לרב דפליגי בבהמה אבל אדם וכלים מי שמעת לרב * דעבדי בהו מחיצה ונדחה גם זה . ואסיקנא אלא הני מתניתא תרווייהו לרבנן נינהו [דפליגי] על רבי אליעזר [וס"ל] דשרי להוסיף אוהל ערלי בשבת וכ"ש ביו"ט וכלים אכלים ל"ק הא דתניא אין עושין בדופן

*) [לכאורה צ"ל דלא עבדי כהו מחילה].

רב נסים גאון

וקא מיבעיא ליה הלכה כר' אליעזר או אין הלכה כר' אליעזר דאמר ר' אליעזר בהדין פירקא (דף נב) במשנה מי שיצא חוץ לתחום אמה אחת לא יכנס ר' אליעזר אומר ב' יכנס ג' לא יכנס :

יז א מיי' פ"ד מהל' סוכה הלכה מז טוש"ע ת"ח סי' תרל סעיף יב :

יח ב מיי' שם ס"ב מהל' שבת הלכה כז סמג לאוין סה טוש"ע ת"ח סי' שמו ס"ח :

יט ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב :

כ ד מיי' פ"ד מהלכות סוכה הל' מז טוש"ע ת"ח סי' תרל סעיף יא :

כא ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף יב בהגה"ה וסימן שמו סעיף ג :

תת נושא

ב' מקומות סותרות בדינן נפל דופן סוכה בהתר

מהגה

מקורות (ד-יב) הסותרות ב-ג נסיונות נישיא הסתירה

מהגה

כלים אכלים אם אמה אחת יש סתירות בדברי הרמב"ם